

3. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/>

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07 груд. 2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19/>

УДК 342.9.03:343.3(043.2)

Коломієць Н.В., д.ю.н., професор,
Стеченко К.Л., здобувач вищої освіти,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна

СПІВВІДНОШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ КОНТРАБАНДИ

Наразі боротьба з контрабандою визнається найбільш пріоритетним напрямом політики економічної безпеки України. Це зумовлене тим, що вона є одним із головних факторів, який значно дестабілізує економічні інтереси держави, погіршує розвиток її головних стратегічних галузей, уповільнює розвиток ринкової («вільної») економіки, а в деяких випадках навіть посягає на безпеку, життя і здоров'я громадян. Дослідження кримінально- та адміністративно-правової характеристики контрабанди, її окремих аспектів здійснювала велика кількість науковців, серед яких – В.Д. Гулкевич, В.О. Допілка, О.О. Дудоров, О.В. Заверховський, О.М. Омельчук, Н.Л. Тихонова, Л.О. Ужва, М.І. Хавронюк, В.К. Шкарупа та інші.

Незважаючи на рівень суспільної небезпеки контрабанди, практика показує, що останні десять років вона не є кримінально караним діянням (за даними Служби Безпеки України до суду надходить тільки 25% порушених митними органами кримінальних справ про контрабанду, а отримує покарання лише 10% обвинувачених), оскільки, із набранням чинності 17.01.2012 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності», поняття контрабанди, передбачене ст. 201 Кримінального кодексу України (далі – КК України), як кримінально караного діяння звузилось, втративши таку складову, як товари. На даний час за «товарну» контрабанду передбачена адміністративна відповідальність (хоча 03.07.2018 р. у ВРУ було зареєстровано Проект Закону про внесення змін до КК України та КПК України (ініціатор – В.Б. Гройсман), за яким пропонується рекриміналізувати «товарну» контрабанду – «переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю товарів у значних, великих та особливо великих розмірах»).

Принциповим для кваліфікації контрабанди є визначення її предмету як обов'язкової ознаки об'єкту правопорушення. Саме в залежності від предмета правопорушення настає або кримінальна, або адміністративна відповідальність.

Чинним КК України передбачено виключний перелік предметів кримінально-караної контрабанди. Так, «незаконне переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації» кваліфікується за ст. 201 КК України та карається позбавленням волі на строк від 3 до 7 років [1]. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів кваліфікується за ст. 305 КК України та карається позбавленням волі від 5 до 8 років [1].

Якщо мова йде про адміністративно-карану контрабанду, тобто незаконне переміщення через митний кордон України будь-яких товарів, необмежених у цивільному обороті, незалежно від їх вартості, то кваліфікація діяння здійснюється за статтями Митного кодексу України (далі – МК України), а саме – розділу XVII «Запобігання та протидія контрабанді» та розділу XVIII «Порушення митних правил та відповідальність за них». Відповідно до ч. 1 ст. 462 МК України, основними адміністративними стягненнями, які накладаються на особу-правопорушника за вчинення контрабанди є попередження та штраф [2]. У більшості випадків, має місце накладення додаткового адміністративного стягнення у вигляді конфіскації товарів чи інших предметів контрабанди.

Варто пам'ятати, що адміністративна відповідальність за контрабанду, передбачена МК України, настає лише у тому разі, коли вона не тягне за собою кримінальну відповідальність, передбачену статтями 201 та 305 КК України (тобто, по суті, пріоритетною є саме кримінальна відповідальність). Проте, за даними Державної фіскальної служби України, у 2016 році було відкрито 23 тис. 235 справ про порушення митних правил на загальну суму 2,09 млрд. грн., а в 2017 році – 32 тис. 282 справи на загальну суму 1,59 млрд. грн. Лише протягом перших п'яти місяців 2018 року ДФС було відкрито 18,5 тис. справ про порушення митних правил на загальну суму 1 млрд. грн. [3]. Тоді як, до кримінальної відповідальності за ст. 201 КК України у 2018 р. було притягнуто 30 осіб, у 2019 р. – 46 осіб; за ст. 305 КК України відповідно 80 та 122 осіб [4, 5].

Наразі, контрабандна діяльність стала способом швидкого збагачення – за мінімальних витрат контрабандисти отримують доволі високий нелегальний прибуток. Тому, враховуючи реалії сьогодення, вважаємо, що

декриміналізація «товарної» контрабанди в Україні є передчасною, адже накладення адміністративних стягнень на правопорушників замість притягнення їх до кримінальної відповідальності, не зупиняє їх від вчинення у майбутньому аналогічних протиправних дій.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III / *Верховна Рада України. Офіційний веб-портал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

2. Митний кодекс України від 13 бер. 2012 р. № 4495-VI / *Верховна Рада України. Офіційний веб-портал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#top>.

3. Боротьба з контрабандою та порушенням митних правил / *Офіційний веб-портал Державної фіскальної служби України*. URL: <http://sfs.gov.ua/data/files/220909.pdf>.

4. Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2018 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2018.

5. Звіт про осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності, та види кримінального покарання за 2019 рік. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/rik_2019.

УДК 343.222:343.35(043.2)

Кришевич О.В., к.ю.н., професор,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

НОВЕЛИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ ЩОДО ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Чинне антикорупційне законодавство України передбачає для службових осіб низку обов'язків, невиконання яких призводить до порушення порядку функціонування системи запобігання корупції та сфери службової діяльності в цілому. Передбачено суспільні відносини у сфері здійснення фінансового контролю в частині встановленого порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. 27 жовтня 2020 року КС визнав неконституційною низку положень закону «Про запобігання корупції» та кримінальну відповідальність за декларування недостовірної інформації, і це рішення викликало критику з боку міжнародних партнерів і кредиторів України. Тому 4 грудня 2020 року було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання